

Բովանդակություն

Ներածություն	3
ԳԼՈՒԽ 1 Տարրական մաթեմատիկական պատկերացումների զարգացման առանձնահատկությունները նախադպրոցական տարիքում.....	5
1.1 Տարրական մաթեմատիկայի կարևորությունը	5
1.2 Նախադպրոցական տարիքում երեխաների մաթեմատիկական պատկերացումների զարգացման ընթացքում հանդիպող խնդիրները	6
ԳԼՈՒԽ 2 Հետազոտության ընթացքը	9
Պարապունքի պլան	9
Եզրակացություն.....	12
Գրականության ցանկ.....	13

Ներածություն

Մաթեմատիկական ուսուցումը երեխաների մտավոր զարգացմանը նպաստող իմացական ընդունակությունների համակարգված ու հետևողական գործընթաց է:

Մաթեմատիկական ունի զարգացման յուրահատուկ ազդեցություն: Նախադպրոցականների մոտ տարրական մաթեմատիկական հասկացությունների ձևավորումը, ենթադրում է երեխաների մոտ տարբեր տեսակի գործունեության զարգացում՝ ուշադրություն, հիշողություն, մտածողություն, երևակայություն, ինչպես նաև մտավոր գործունեության կարողություններ, տարրական համեմատելու, վերլուծելու, ընդհանրացնելու, ամենապարզ պատճառահետևանքային հարաբերություններ հաստատելու կարողություն:

Մաթեմատիկական ամենադժվար ակադեմիական առարկաներից է: Ուստի դաստիարակի ամենակարևոր խնդիրներից մեկը նախադպրոցական տարիքում մաթեմատիկայի նկատմամբ երեխայի հետաքրքրության զարգացումն է:

Տարրական մաթեմատիկական պատկերացումների զարգացումը կծառայի որպես մաթեմատիկական կրթության հիմք: Այդ հիմքը ամուր կառուցելու համար պետք է անմիջականորեն նպաստել դրա զարգացմանը:

Տարրական մաթեմատիկական հասկացությունների յուրացումը նպաստում է երեխայի ընդհանուր ճանաչողական գործունեության բարելավմանը: Տարրական մաթեմատիկական գիտելիքների և հմտությունների ձևավորումը խթանում է երեխաների համակողմանի զարգացումը, ձևավորում է վերացական մտածողություն, տրամաբանություն, բարելավում է ուշադրությունը, հիշողությունը և խոսքը:

Հետազոտական աշխատանքի նպատակը նախադպրոցական տարիքում՝ նախապատրաստել դպրոցին սովորեցնելով հաշվել, համեմատել, տարրական մաթեմատիկական գործողություններ կատարել:

Հետազոտական աշխատանքի արդյունքում կարող ենք պարզել, թե տարրական մաթեմատիկական պատկերացումների զարգացումը նախադպրոցական տարիքում երեխաների մոտ ինչ կարողությունների զարգացման կնպաստի:

Հետազոտական աշխատանքի խնդիրն է հասկանալ տարրական մաթեմատիկական պատկերացումների զարգացումը նախադպրոցական տարիքում ինչ կարևոր նշանակություն ունի:

Հետազոտական աշխատանքը կազմված է ներածությունից, երկու գլուխներից, եզրակացությունից, օգտագործված գրականության ցանկից:

ԳԼՈՒԽ 1 Տարրական մաթեմատիկական պատկերացումների զարգացման առանձնահատկությունները նախադպրոցական տարիքում

1.1 Տարրական մաթեմատիկայի կարևորությունը

Տարրական մաթեմատիկական պատկերացումների զարգացումն ուղղված է մաթեմատիկական հասկացությունների և կարողությունների զարգացմանն ու ձևավորմանը, տրամաբանական մտածողությանը, մտավոր գործունեությանը, հնարամտությանը, այսինքն՝ պարզ դատողություններ անելու և քերականորեն թվերը ճիշտ օգտագործելու կարողությանը¹:

Մաթեմատիկայի ուսուցումն անհրաժեշտ է երեխային վաղ տարիքից: Երեխաներին դպրոցում մաթեմատիկայի յուրացմանը պատրաստելը չի կարող հաջողությամբ իրականացվել՝ առանց մաթեմատիկայի սկզբնական ուսուցման մեթոդիկայի և բուն մաթեմատիկայի այն ասպեկտների հետ, որոնք տեսական հիմք են հանդիսանում նախադպրոցականների համար:

Օրագրով նախատեսված մաթեմատիկական ուսուցման ընթացքում երեխաներին հաշվել սովորեցնելուն, առաջին տասնյակում քանակի և թվի մասին պատկերացումներ մշակելուն, առարկաները հավասար մասերի բաժանելուն գուգահեռ, մեծ ուշադրություն է դարձվում տեսողական նյութի հետ գործողություններին, չափումներ կատարելը սովորական միջոցներով՝ երեխաների աչքի զարգացում, երկրաչափական պատկերների, ժամանակի մասին նրանց պատկերացումները և տարածական հարաբերությունների ըմբռնման ձևավորումը:

Ի. Գ. Պեստալոցին «Ինչպես Գերտրուդը սովորեցնում է իր երեխաներին» գրքում ասում է, որ թվաբանությունը արվեստ է, որն ամբողջությամբ առաջանում է մի քանի միավորների պարզ գումարից և տարբերությունից²: Նրա սկզբնական ձևն ըստ էության հետևյալն է՝ մեկին գումարած մեկ՝ երկու, երկուսից հանելով մեկ՝ մնում է մեկը: Այսպիսով, ցանկացած հաշվարկի սկզբնական ձևը խորապես դրոշմված է երեխաների մոտ և նրանց համար, իրենց ներքին ճշմարտության լիարժեք զիտակցությամբ, ծանոթ են դառնում այն միջոցները, որոնք ծառայում են հաշվումը,

¹ Т.А. Масловская, Дидактические игры на уроках математики//Начальная школа, 1997

² Н.Е. Веракса, Т.С.Комарова, М.А. Васильева От рождения до школы. Примерная общеобразовательная программа дошкольного образования «МОЗАИКА-СИНТЕЗ»,2014.

այսինքն՝ թվերը: Ավելի վատ կլինեք, գրում է Պետտալոցին, եթե երեխաները առաջադիմեն դրանք կիրառելու հարցում՝ առանց իրենց աչքի առաջ դիտարկման հիմք ունենալու: Անկախ այն առավելությունից, որ դրա շնորհիվ հաշվարկը կարող է հիմք դառնալ հստակ հասկացությունների համար, անհավանական է, թե որքան հեշտ է այս արվեստը, նույնիսկ երեխաների համար, վիզուալիզացիայի նման ճիշտ օգտագործման շնորհիվ՝ փորձը ցույց է տալիս, որ սկիզբը դժվար է, քանի որ հոգեբանորեն անհրաժեշտ կանոնն ամբողջությամբ չի օգտագործվում, ինչպես պետք է լինի:

1.2 Նախադպրոցական տարիքում երեխաների մաթեմատիկական պատկերացումների զարգացման ընթացքում հանդիպող խնդիրները

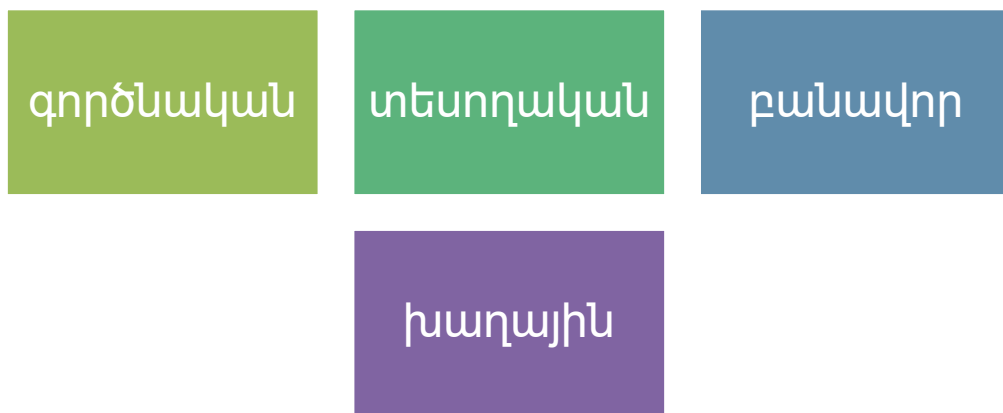
Նախադպրոցական տարիքի երեխաների մաթեմատիկական զարգացման հիմնական խնդիրներն են³

- ✚ Տրամաբանական և մաթեմատիկական պատկերացումների մշակում առարկաների մաթեմատիկական հատկությունների և հարաբերությունների վերաբերյալ (հատուկ մեծություններ, թվեր, երկրաչափական պատկերներ, կախվածություններ, օրինաչափություններ),
- ✚ Մաթեմատիկական հատկությունների և հարաբերությունների իմացության զգայական, օբյեկտիվ-արդյունավետ եղանակների մշակում՝ համեմատություն, խմբավորում, դասակարգում, բաժանում,
- ✚ Երեխաների կողմից մաթեմատիկական բովանդակության ուսուցման փորձարարական և հետազոտական մեթոդների յուրացում (փորձարկում, մոդելավորում, փոխակերպում),
- ✚ Երեխաների մոտ մաթեմատիկական հատկությունների և հարաբերությունների իմացության տրամաբանական ուղիների զարգացում (վերլուծություն, վերացում, ժխտում, համեմատություն, դասակարգում),

³ З.А. Михайлова, Т.И. Бабаева, Л.М. Кларина, З.А. Серова, Развитие познавательных-исследовательских умений у старших дошкольников. СПб: ООО «Издательство «ДЕТСТВО-ПРЕСС», 2012

- ✚ Երեխաների կողմից իրականության ըմբռնման մաթեմատիկական ուղիների տիրապետում՝ հաշվում, չափում, պարզ հաշվարկներ,
- ✚ Երեխաների ինտելեկտուալ և ստեղծագործական դրսևորումների զարգացում՝ հնարամտություն, ոչ ստանդարտ լուծումներ գտնելու ցանկություն,
- ✚ Ճշգրիտ, հիմնավորված խոսքի զարգացում, երեխայի բառապաշարի հարստացում:

Տարրական մաթեմատիկական պատկերացումների ձևավորման գործընթացում մանկավարժը օգտագործում է ուսուցման տարբեր մեթոդներ՝

Տարրական մաթեմատիկական պատկերացումների զարգացման գործում կարևոր դեր է զբաղեցնում գործնական մեթոդը: Այս մեթոդը երեխաների գործնական գործունեություն է կազմակերպում: Նշենք այս մեթոդի առանձնահատկությունները՝

- ✚ տարբեր գործնական գործողությունների իրականացում,
- ✚ դիդակտիկ նյութի լայն օգտագործում,
- ✚ հաշվի հմտությունների մշակում, չափում և հաշվարկում ամենատարրական ձևով,
- ✚ ձևավորված պատկերացումների կիրառում:

Ուսումնական գործընթացը կառուցելիս տարրական մաթեմատիկական կարողությունների ձևավորման համար անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալ սկզբունքները⁴

⁴ С. С. Молоткова, Развитие элементарных математических представлений у детей дошкольного возраста через разнообразные формы работы, 2020, Москва

1. Մատչելիություն - ուսումնական նյութի բովանդակության, բնույթի և ծավալի հարաբերակցությունը երեխաների զարգացման և պատրաստվածության մակարդակի հետ:

2. Շարունակականություն - ներկա փուլում կրթությունը նախատեսված է երիտասարդ սերնդի մոտ ձևավորելու կայուն հետաքրքրություն իրենց ինտելեկտուալ կարողությունները մշտապես համալրելու նկատմամբ:

3. Ազնվություն - նախադպրոցական տարիքի երեխաների մոտ մաթեմատիկայի ամբողջական հայացքի ձևավորում:

4. Համակարգվածություն - այս սկզբունքն իրականացվում է մաթեմատիկայի մասին երեխայի պատկերացումների փոխկապակցված ձևավորման գործընթացում տարբեր տեսակի գործունեության մեջ և արդյունավետ վերաբերմունք իրեն շրջապատող աշխարհի նկատմամբ:

5. Տեսանելիություն

6. Կրկնություն

Նախադպրոցական տարիքի երեխաների տարրական մաթեմատիկական հասկացությունների զարգացումը հաջող կլինի, եթե՝

- ✚ հաշվի են առնվում երեխայի հոգեբանական առանձնահատկությունները,
- ✚ հաշվի են առնվում երեխաների անհատական հատկանիշները,
- ✚ դաստիարակը կենտրոնանում է նախադպրոցական երեխայի անհատականության զարգացման վրա,
- ✚ երեխաների հետ աշխատելու համար օգտագործվում են մաթեմատիկայի հատուկ ուսումնական նյութեր:

ԳԼՈՒԽ 2 Հետազոտության ընթացքը

Հետազոտական աշխատանքս կազմակերպել ու իրականացրել եմ ավագ խմբում: Խմբում կա 29 երեխա: Այս պարապմունքը դիտել են ` տնօրենը և մեթոդիստը:

Պարապունքի պլան

Նպատակը`

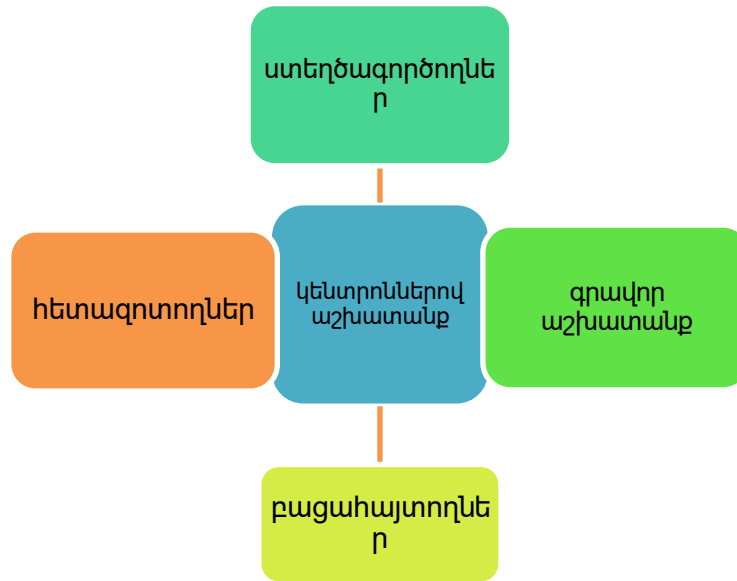
- ✚ Ամրապնդել երեխաների գիտելիքները երկրաչափական պատկերների վերաբերյալ,
- ✚ Սովորեցնել երեխաներին տարածության մեջ գտնել տարբեր պատկերներ,
- ✚ Վարժեցնել առարկաների հաշիվը տասի սահմանում,
- ✚ Իրականացնել առարկաների համեմատում ըստ չափերի,
- ✚ Զարգացնել ուշադրություն,
- ✚ Սովորեցնել թիմային աշխատանք

Պարապունքի ընթացքում կիրառել եմ կենտրոններով աշխատանք մեթոդը, որի ընթացքում բաժանել եմ երեխաներին 4-5 հոգուց բաղկացած խմբերի: Խմբերը ստանալով առաջադրանքները մոտենում են համապատասխան անվանումներով կենտրոններին:

Անհրաժեշտ նյութեր` քարտեր, թվանշաններ, մատիտներ, պաստառներ երկրաչափական պատկերներ:

Բացահայտողների կենտրոնում աշխատողները ներկայացնում են երկրաչափական պատկերների հիմնական տեսակները, վեր հանում վերջինիս հիմնական միտքը, ենթատեքստը և ներկայացնում ընկերներին: Հետազոտողների կենտրոնում աշխատողները ` փորձում են լրացուցիչ հետաքրքիր նյութեր ավելացնել երկրաչափական պատկերների վերաբերյալ: Կարողանում են շրջապատող աշխարհում գտնել նման առարկաններ: Ծալման և կիսման ճանապարհով նոր պատկերներ ստանալ` յուրացնելով ամբողջ և մաս հարաբերությունները: Ստեղծագործողների կենտրոնում մասնակիցները, փորձում են այն որևէ կերպ վերարտադրել և ներկայացնել, օրինակ` պաստառի պատրաստում և այլն: Գրավոր

աշխատանքի կենտրոնում աշխատողները կառուցում են պատկերները միացնելով կետագծերը:

Այնուհետև խմբերին բաժանում են տարբեր քարտեր և յուրաքանչյուր խմբի հանձնարարում են առանձնացնել որևէ երկրաչափական պատկեր, օրինակ՝ մի թիմը առանձնացնում է եռանկյունները, մյուս թիմը շրջանները, մյուսը՝ ուղղանկյունները և այլն:

Վերջացնելուց հետո թիմի անդամներին հանձնարարում են հաշվել քանակը առանձնացրած պատկերների և համեմատել միմյանց հետ, նպատակ ունենալով զարգացնել տեսողական կարողությունները:

Երեխաներից յուրաքանչյուրն վերջում ունի ասելիք մաթեմատիկայի, թվերի և դրա տեսակների վերաբերյալ: Նշենք երեխաների կողմից արտահայտած մի քանի տարբերվող մտեր:

Մաթեմատիկա, դու թվերի աշխարհ

Բնական ու կատարյալ,

Կենտ ու զույգ,

Պարզ ու բաղադրյալ,

Կախարդական,

Զարմանալի,

Կենսունակ, լայն կիրառելի:

Մեր մտքերը կարգի բերող
Կատակում ես, տրամաբանում
Սիրում ենք մենք քեզ անչափ:

Պարապմունքին ներկա էին երկու դիտարկողներ, որոնք եկան հետևյալ
եզրակացությանը՝

- ✚ Պարապունքն արդյունավետ էր, երեխաներն ակտիվ էին, բոլորը մասնակացում էին:
- ✚ Տարրական մաթեմատիկական պատկերացումների զարգացումը նախադպրոցական տարիքում նպաստում է երեխաների տրամաբանելու, մտածելու կարողությունների զարգացմանը: Պարապունքը նպաստում է նաև երեխաների տեսողական կարողությունների, ուշադրության, հիշողության, երևակայության զարգացմանը:
- ✚ Դաստիարակը կարողանում էր ճիշտ կազմակերպել խաղերի ընթացքը ներգրավվելով նույնիսկ ամենապասիվ անդամներին:
- ✚ Դաստիարակի կողմից կիրառված մեթոդները նպաստեցին երեխաների մոտ թիմային աշխատանքի, ընկերասիրության մեծացմանը:

Եզրակացություն

Այսպիսով՝ տարրական մաթեմատիկական պատկերացումների զարգացումը նախադպրոցական տարիքում ունի կարևոր նշանակություն: Երեխաների համակողմանի զարգացման գործում ունի կարևոր դերակատարություն, զարգանում է տրամաբանություն, բարելավում է ուշադրությունը, հիշողությունը և խոսքը:

Կազմակերպված խաղերը և իրականացված մեթոդները կնպաստեն սովորեցնել երեխաներին հաշվել, համեմատել, տարրական մաթեմատիկական գործողություններ կատարել:

Դաստիարակներին հետագա աշխատանքների ընթացքում խորհուրդ էմ տալիս նյութը փոխանցել խմբային աշխատանքների կազմակերպման միջոցով և առաջարկում էմ առաջադրանքները բաժանել փոքր մասերի և հետևողականորեն իրականացնել դրանք պարապունքների ընթացքում:

Փրակախուրթան ցանկ

- ✚ З.А. Михайлова, Т.И. Бабаева, Л.М. Кларина, З.А. Серова, Развитие познавательного-исследовательских умений у старших дошкольников. СПб: ООО «Издательство «ДЕТСТВО-ПРЕСС», 2012
- ✚ Н.Е. Веракса, Т.С.Комарова, М.А. Васильева От рождения до школы. Примерная общеобразовательная программа дошкольного образования «МОЗАИКА-СИНТЕЗ»,2014
- ✚ С. С. Молоткова, Развитие элементарных математических представлений у детей дошкольного возраста через разнообразные формы работы, 2020, Москва
- ✚ Т.А. Масловская, Дидактические игры на уроках математики//Начальная школа, 1997